

Īsumā

Karjeras konsultāciju pieejamība skolēniem RTU Karjeras centrā

Viktorija Gaina

RTU Karjeras centra karjeras konsultante

No 2014. gada Rīgas Tehniskās universitātes Karjeras centrā ir pieejami karjeras konsultanta pakalpojumi. Visa gada garumā 10.–12. klašu skolēniem ir pieejamas bezmaksas konsultācijas par piemērotas studiju programmas izvēli.

Studiju izvēle ietver vairāku skolēnu dzīves jomu iepazīšanu. Tas parasti notiek strukturētā sarunā, kur konsultants uzdod dažādus jautājumus par mācībām, vēlmēm, ģimenes ieradumiem u.c. Lai noteiktu stiprās puses vai spējas, izmanto īsākus vai garākus testus.

Parasti vizīte pie karjeras konsultanta ilgst no vienas līdz pusotrai stundai, atkarībā no sarunas tēmas. Reizēm, lai izvēlētos studiju programmu, ir nepieciešamas vairākas konsultācijas. Tad starp tikšanās reizēm skolēnam var tikt uzdots arī kāds mājas darbs.

Papildus karjeras konsultācijām topošie studenti var iesaistīties arī citās aktivitātēs: projektos, vidusskolēnu zinātniskās pētniecības darbu konkursos, atvērto durvju dienās, tehniskās jaunrades darbnīcās, ekskursijās u.c.

Skolas var pieteikt savu skolēnu grupas praktiskajām karjeras nodarbībām, kur skolēniem ir iespēja uzzināt par studijām un ārpus studiju dzīvi RTU, apzināties lietas, kas ietekmē jaunā cilvēka karjeras izvēli, izpētīt savas spējas un piemērotību studijām augstskolā, uzdot interesējošus jautājumus u.c.

Pieteikties pasākumiem un karjeras konsultācijai vai uzdot jautājumu var rakstot viktorija.gaina@rtu.lv vai zvanot **67 089 053**.

Vairāk informācija par RTU pasākumiem www.rtu.lv

Karjeras nedēļa 2015

Jau ceturto gadu VIAA sadarbībā ar pašvaldībām un to izglītības pārvaldēm organizē pasākumu „Karjeras nedēļa” vairākās Latvijas pilsētās un novados, lai aktualizētu savlaicīgas un apzinātas tālākās izglītības un karjeras virziena izvēles nozīmi veiksmīgas personiskās dzīves ceļa veidošanā.

Jaunieši ar katru gadu arvien aktīvāk iesaistās Karjeras nedēļas norisē:

- **2012. gadā** piedalījās 9 000 skolēni
- **2013. gadā** piedalījās 24 197 skolēni
- **2014. gadā** piedalījās 69 800 skolēni

Šogad **2015. gada 12.-16. oktobrī** Karjeras nedēļa tiks organizēta 19 pilsētās un novados: Rīgā, Jelgavā, Ventspilī, Liepājā, Kuldīgā, Daugavpilī, Jēkabpilī, Rēzeknē, Gulbenē, Cēsīs, Valmierā, Alūksnē, Saldū, Ogrē, Rojā, Talsos, Dagdā, Preiļos un Lielvārdē.

Karjeras nedēļas mērķis: palīdzēt jauniešiem izziņāt savas karjeras iespējas, veicināt uzņēmību un motivāciju mācīties,

kā arī izvēlēties nākamo profesiju un izglītības ceļu atbilstoši savām spējām, interesēm un iespējām, ietverot visu līmeņu profesionālās izglītības vērtību un aktualitāti mūsdienās.

Mērķauditorija:

- Skolas pasākumos – visu vecumu skolēni un viņu vecāki;
- Ārpusskolas pasākumos – jaunieši vecumā no 14 līdz 19 gadiem;
- Medijos un vidē – žurnālisti, politikas veidotāji, jauniešu vecāki un sabiedrība kopumā.

Karjeras nedēļas tematika:

VIAA sadarbībā ar 19 pilsētu un novadu Izglītības pārvaldēm un nodaļām Karjeras nedēļas ietvaros plāno pasākumus, aktualizējot šādu tematiku: iepazīsti savu profesiju; iepazīsti sevi; Gūsti pieredzi; Esi uzņēmīgs; Zini informācijas resursus; Palīdzī savam bērnam izvēlēties karjeru.

2015. gadā galvenais fokuss būs uz profesijas iepazīšanu radošā un jauniešiem atraktīvā veidā. Jaunākā informācija par karjeras nedēļas aktualitātēm atrodama:

- VIAA mājaslapas www.viaa.gov.lv sadaļā “Karjeras atbalsts”
- Draugiem.lv - VIAA
- Facebook - Karjeras nedēļa

Karjeras attīstības atbalsta speciālistu sagatavošana Eiropas augstākās izglītības telpā: nākotnes skatījums

Inita Soika

LLU profesionālās maģistra studiju programmas „Karjeras konsultants” direktore

2014. gada septembrī es piedalījos Eiropas akadēmiskā tīklojuma NICE samitā (*Network for Innovation in Career Guidance and Counselling in Europe*, latv.: Eiropas Karjeras attīstības atbalsta inovāciju tīkls), kas tika organizēts, lai diskutētu par karjeras atbalsta speciālistu sagatavošanu augstākajā izglītībā. Divas Kenterberijas Kristus baznīcas universitātē (Lielbritānijā) pavadītās dienas bija dinamiskas, iespajdiem un kontaktiem bagātas, tajās piedalījās ap 200 karjeras attīstības atbalsta eksperti no 30 Eiropas valstīm.

Samita atklāšanā uzrunu teica ievērojamais karjeras speciālists profesors A. Vats (*A.G. Watts*). Viņš jo īpaši akcentēja nākotnes izaicinājumus karjeras speciālistu profesionālajā sagatavošanā, kuru nozīmība ir uzsvērtā dažādās Eiropas Savienības iniciatīvās jau kopš 2000. gada.

Viens no centrālajiem jautājumiem Kenterberijas samitā bija par karjeras speciālistu sagatavošanu sociāli ekonomiskā un multikulturālā kontekstā. Apstākļos, kad ir izmainījies gan karjeras jēdziens, gan paša karjeras attīstības atbalsta koncepcija, ir nepieciešami augsti kvalificēti karjeras speciālisti ar atbilstošām kompetencēm, kas mūsdienu straujo pārmaiņu un nenoteiktības laikmetā varētu palīdzēt risināt karjeras veidošanas problēmas dažādām mērķa grupām.

Lai veidotu vienotu skatījumu uz karjeras speciālistu sagatavošanu Eiropas augstākās izglītības telpā, Kenterberijas samitā tika izdiskutēts un pieņemts memorands* “Par augstākās izglītības un pētniecības nākotni karjeras attīstības atbalsta jomā” (*The Memorandum on the Future of Academic Training and Research in Career Guidance and Counselling*), kurā iezīmēja trīs galvenos virzienus turpmākās karjeras atbalsta sistēmas

pilnveidei un pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanā:

1. kvalitatīva uz kompetencēm balstīta karjeras speciālistu izglītība, kurā apvienota teorija, prakse un pētniecība.
2. starpdisciplināra pētniecība par karjeras atbalsta tematiku, doktorantūras studiju nodrošināšana jauno pētnieku izglītošanai.
3. pētniecības, teorijas un prakses sa- saiste – veicinot karjeras atbalsta profesionālismu, izmantojot augstas kvalitātes izglītību, inovatīvu pētniecību un aktīvu sadarbību ar visām ieinteresētajām pusēm.

Samita dalībnieki apsprieda “Karjeras speciālistu kompetenču standartu”, kas tika izstrādāts Eiropas akadēmiskā tīklojuma NICE ietvaros. Tas paredz kompetenču iedalījumu trīs līmeņos:

1. **Karjeras padomdevējiem** ir nepieciešams pamata kompetences līmenis, lai veiktu vienkāršas karjeras atbalsta funkcijas. Saskaņā ar profesionālo atbildību, viņiem ir jāiegūst kritiska/izvērtējoša izpratne par dažām teorijām un principiem.
2. **Karjeras konsultantiem** jābūt augstākam profesionālās kompetences līmenim, jo jāsniedz individuāli un grupu karjeras konsultēšanas pakalpojumi. Viņiem ir jābūt

gataviem atbalstīt cilvēkus, kuri saskaras ar karjeras jautājumiem krīzes un lielas nenoteiktības brīžos. Balstoties uz augsti specializētām zināšanām, viņiem jāspēj izstrādāt stratēģisku pieeju, lai klients pakāpeniski panāktu progresu savā karjeras attīstībā.

3. **Karjeras ekspertiem** jābūt inovatīviem, zinātniski un profesionāli patstāvīgiem. Viņi var būt karjeras pakalpojumu vadītāji, karjeras speciālistu izglītotāji, pētnieki un politikas veidotāji. Kā nepieciešamais pamats karjeras ekspertu darbā ir jābūt spējām veikt visu šo jomu profesionālās funkcijas.

Samita ietvaros tika definētas arī karjeras atbalsta speciālistu - padomdevēju, konsultantu un ekspertu - nepieciešamās kompetences un profesionālās lomas (skatīt attēlu).

Karjeras padomdevēji ir skolotāji, darba vietas vadītāji, psihologi, sociālie darbinieki vai arī sabiedriskie administratori. Tie ir cilvēki, kuru specializācijas joma (aicinājums vai profesija), nav karjeras konsultēšana, bet kāda cita joma. Bieži vien tie ir pirmie cilvēki, pie kuriem klienti griežas pēc padoma ar karjeru saistītos jautājumos, kas palīdz cilvēkiem izpētīt savus karjeras mērķus, tiekties pēc tiem un tos sasniegt.

Karjeras atbalsta speciālistu nepieciešamās kompetences un profesionālās lomas

Karjeras atbalsta konsultanti ir profesionāļi, kas spēj palīdzēt citiem izdarīt racionālu karjeras izvēli, kas specializējās individuālo un grupu karjeras konsultēšanā par izglītības, karjeras un personīgajiem jautājumiem. Karjeras konsultanti palīdz cilvēkiem iegūt lielāku pašizpratni, noteikt dzīves un darba virzienu, uzlabot izpratni par mācību un darba iespējām, kā arī apgūt spēju patstāvīgi īstenot mācības, darbu un karjeras maiņu.

Karjeras eksperti ir specializējušies vienā vai vairākās no piecām karjeras atbalsta profesionālajām lomām: karjeras informācijas, karjeras izglītības, karjeras konsultēšanas, karjeras pakalpojumu vadības vai karjeras atbalsta sistēmas pilnveidē.

Dalība Eiropas samitā par karjeras atbalsta speciālistu sagatavošanu ir devusi apliecinājumu un gandarījuma sajūta par to, ka esam jau daudz paveikuši un turpinām darīt karjeras attīstības atbalsta jomā Latvijā. To parādīja gan aktuālie zinātniskie lasījumi, gan auglīgās grupu diskusijas, kurās mēs varējām paust savu skatījumu un ieklausīties citu valstu kolēģu pieredzē, kuri, tāpat kā mēs Latvijā, tikai ar ilgstošu neatlaidīgu darbu un centību spēj panākt izpratni, sakārtot un pilnveidot karjeras atbalstu savās valstīs.

*Lasiet vairāk par Eiropas akadēmisko tīklu NICE un Memorandu: <http://www.nice-network.eu>

Profesionālās lomas, 2014, © NICE

Jauna metode komunikācijas, prezentācijas un argumentācijas prasmju attīstīšanai

Ginta Salmiņa

nodibinājuma „Baltijas Reģionālais fonds” vadītāja

Zane Veinberga

SIA “BeYou” valdes locekle, profesionālās un personīgās izaugsmes konsultante

2014. gada nogalē Latvijā tika izstrādāta jauna spēles veida metode – kārtis “Stāstu stāstiem izstāstīju”. Metodes autore ir Ginta Salmiņa un Zane Veinberga.

Kārtis „Stāstu stāstiem izstāstīju” tika izstrādātas tāda paša nosaukuma projektā, kurš saņēma atbalstu no „Latvijas Kopienas iniciatīvu fonda” īstenotās Kultūras Ministrijas NVO atbalsta programmas “Mēs esam RISINĀJUMS un IESPĒJA”, kuru īstenoja nodibinājums „Baltijas Reģionālais fonds” (www.brfonds.lv/stastu-stastiem). Projekta mērķis bija radīt jaunu neformālās izglītības metodi, izgatavot un pavairot metodes materiālu – kārtis un veikt grupu nodarbības. Kāršu satura izstrādei un dizaina izvelei, tika rīkotas trīs tikšanās ar dažādu nozaru pārstāvjiem, t.sk. karjeras konsultantiem, personāla speciālistiem, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem, studentiem un skolēniem, kā arī uzņēmēju pārstāvjiem.

“Stāstu stāstiem izstāstīju” kāršu mērķis ir palīdzēt uzsākt runāt. Runāt par sevi, savām stiprajām pusēm, savu pieredzi un iepazīt sevi. Kāršu pielietošana veicina ne tikai dalīšanos

ar savas dzīves stāstiem un ļauj labāk iepazīt sevi, bet arī veicina komunikācijas, prezentācijas un argumentācijas prasmju attīstīšanu, lai tās veiksmīgāk pielietotu ikdienā.

Metodes pamatā ir stāstu stāstīšanas tehnika, kura tiek at-

tīstīta caur dažādiem jautājumiem, kura palīdz aktīvi un saprotami paust savu viedokli. “Stāstu stāstiem izstāstīju” ir vienkārši un plaši pielietojama metode, kas sastāv no 75 kārtīm, uz katras kārtis ir viens jautājums, kas vienmēr sākas ar vārdu “Pastāsti...”. Šis kārtis var lietot darbam ar dažādām mērķa grupām – ģimenēm, skolēniem, jauniešiem, bezdarbniekiem, mazākumtautību pārstāvjiem, trešo valstu valstspiederīgajiem, senioriem, uzņēmumu darbiniekiem un citiem.

Ar izstrādāto metodi un izgatavotajām kārtīm šobrīd tiek iepazīstinātas citas nevalstiskās organizācijas, kuras strādā ar dažādām mērķa grupām, īpaši ar cilvēkiem no riska grupām. Metodes autore ir iecerējusi izstrādāto metodi attīstīt, īstenojot nodarbības gan jauniešiem, gan pašlaik bez darba esošiem cilvēkiem, kā arī trešo valstu piederīgajiem. Šobrīd tiek plānots uzsākt sadarbību ar skolām, lai iepazīstinātu ar šo metodi skolu sociālos darbiniekus un psihologus, jo kāršu izmantošana varētu būt lielisks veids, kā neformālā un interesantā veidā uzsākt sarunu ar skolēniem, īpaši gadījumos, ja skolēns ir noslēgts vai tam ir kādas personīga rakstura problēmas, par kurām pats neuzdrošinās runāt.

Šobrīd “Stāstu stāstiem izstāstīju” kārtis iegūst aizvien lielāku popularitāti gan nevalstisko un jauniešu organizāciju starpā, gan arī uzņēmēju vidū. Metodei ir izveidota arī sava “Facebook” lapa, kurā interesenti var redzēt fotoattēlus, kur kāršu īpašnieki spēlē kārtis, kā arī atsauksmes un ieteikumus par kāršu lietošanas veidiem.

Īsfilma par karjeras veidošanu «Zaļais pipars 3»

Una Vorma

RTU Karjeras centra vadītāja

2014. gada vasarā Rīgas Tehniskās universitātes Karjeras centrs ir uzņēmis trešo izglītojošu un atraktīvu īsfilmu par karjeras veidošanu «Zaļais pipars». Filmas mērķis ir sniegt jauniešiem praktiskus padomus veiksmīgas karjeras veidošanā, iedvesmojot viņus realizēt savus sapņus un talantus.

Pirmās divas īsfilmas «Zaļais pipars» un «Zaļais pipars 2» pēc RTU Karjeras centra ierosinājuma tapa 2011. un 2013. gadā. Šie izglītojošie materiāli par veiksmīgas karjeras veidošanu izpelnījās gan jauniešu, gan uzņēmēju un mācītspēku atzinību.

Īsfilma piedalās dažādu nozaru speciālisti, Latvijā pazīstami cilvēki, kas dalās veiksmes faktoros, kas ir bijuši izšķiroši viņu karjeras veidošanā, sniedz ieskatu pieprasītākajās darba kompetencēs un prasmēs, kā arī piedāvā vērtīgas idejas jauniešiem, kuri ir tikko sākuši vai tikai plāno savu karjeras ceļu.

«Zaļais pipars 3» filmas varoņi ir:

- TV un radio raidījumu vadītājs, laika ziņu seja, aktieris un arī sava uzņēmuma īpašnieks **Māris Gričis**;
- Viesnīcas «Hotel Roma» pārvaldītāja, politiķe, kas krasī mainīja darba jomu **Linda Abu Meri**;
- lelu kultūras un jauniešu kustības «Ghetto Games» kreatīvais direk-

tors, bijušais basketbolists, **Renārs Zeltiņš**;

- Latvijā izveidotā informācijas tehnoloģiju uzņēmuma «DPA» valdes loceklis **Juris Vilders**;
- Augļu un dārzeņu pārstrādes uzņēmuma «Spilva» valdes priekšsēdētāja **Lolita Bemhena**;
- Psiholoģe un psihoterapeite, Māmiņu kluba eksperte, bijusī aktrise **Diāna Zande**;

Īsfilma ir skatāma interneta vidē: <http://ej.uz/cyh6>. To var iegūt arī CD formātā RTU Studentu servisa centrā, Rīgā, Āzenes ielā 22/k1, 1. stāvā vai arī pa pastu, rakstot uz karjera@rtu.lv.

Atskats uz Karjeras nedēļas 2014 norisi Alūksnes un Apes novadā

Lolita Vanaga

Alūksnes novada Karjeras nedēļas

koordinatore, Ernsta Glika Alūksnes Valsts

ģimnāzijas direktores vietniece

Mūsdienās jauniešiem ir daudz vairāk iespēju gūt ieskatu sev tīkamās profesijās, kas noteikti palielina izredzes atrast īsto. Karjeras nedēļas 2014 norise daudzos Latvijas novados, tajā skaitā Alūksnes un Apes, palīdzēja jauniešiem izzināt savas karjeras iespējas, veicināja uzņēmību un motivāciju mācīties, kā arī izvēlēties nākamo profesiju un izglītības ceļu atbilstoši savām spējām un interesēm.

Karjeras nedēļa (KN) Alūksnes un Apes novados tika organizēta pirmo reizi. Taču skolas un jaunieši bija ļoti atsaucīgi un ieinteresēti. Alūksnes pilsētā daudzveidīgos karjeras izglītības pasākumus apmeklēja apmēram 1200 dalībnieki. Protams, skolēnu skaits abos novados kopā, kas piedalījās Karjeras nedēļas aktivitātēs, ir ievērojami lielāks.

KN laikā bija iespējams piedalīties dažādos pasākumos: ekskursijās, tikšanās ar sava aroda meistariem, lekcijās un radošajās nodarbībās, ko izmantoja gan vecāko klašu skolēni, studenti, gan skolotāji. NVA karjeras konsultanti un Jauniešu garantijas ek-

sperti KN ietvaros devās uz Alūksnes novada skolām, piedāvājot konsultācijas karjeras plānošanā un sevis izpētes testus, kā arī nodarbības par CV un motivācijas vēstuli rakstīšanu.

KN atklāšanas pasākums notika Alūksnes Bērnu un jauniešu centrā ar diskusiju "Alūksnes novada jauniešu iespējas perspektīvai nākotnei". Ar saviem viedokļiem piedalījās Alūksnes novada pašvaldības, VIAA, NVA un Izglītības pārvaldes un izglītības iestāžu pārstāvji, kā arī Alūksnes novada jaunieši.

Diskusijas dalībnieki runāja par to, ko ģimene un skola var sniegt jauniešiem, lai palīdzētu karjeras izvēlē. Alūksnes novada domes priekšsēdētājs A. Dukulis uzsvēra, ka vecāku galvenais uzdevums ir dot izglītību un jau no mazotnes iemācīt savam bērnam patstāvību. Domes priekšsēdētāja vietniece Dz. Adlers norādīja, ka ģimenei jāpalīdz jauniešiem saskatīt mērķi un izvēlēties dzīves ceļu. Alūksnes Bērnu un jauniešu centra pārstāve I. Zvejniece atzina, ka ļoti būtiski ir jaunajā cilvēkā ieaudzināt pārliecību par sevi un saviem spēkiem. Savukārt, RPIVA Alūksnes filiāles vadītāja A. Pētersona uzsvēra, ka karjeras pamatā ir zināšanas, prasmes un iemaņas. Viņasprāt, vecāku galvenais uzdevums ir motivēt bērnus mācīties, bet jauniešus viņa ai-

cināja ņemt no skolas visu, ko tā dod, un būt gataviem uzņemt jaunas zināšanas un būt elastīgiem pret pārmaiņām.

Tika diskutēts arī par prasmēm, kādas darbiniekos augsti vērtē darba devēji, un te tika minēta gan vēlme godprātīgi veikt darba pienākumus, gan labas komunikācijas prasmes, kā arī patstāvība, profesionālās zināšanas un iniciatīva. Diskutējot par nākotnē perspektīvajām nodarbinātības jomām, VIAA pārstāve Nora Kalēja jauniešus aicināja uz profesijas izvēli skatīties gudri un domāt par nākotni, apmeklēt karjeras konsultantus, kas palīdzētu izvērtēt jauniešu intereses un spējas, samērot tās ar sabiedrībai nepieciešamām profesijām. Pēc diskusijas daudzi tās dalībnieki atzina, ka šāda veida sarunas ir nepieciešamas.

Domāju, ka arī nākamajā mācību gadā, visi labprāt atsauksies piedalīties Karjeras nedēļas aktivitāšu organizēšanā un apmeklēšanā. **Man ir pārliecība, ka skolēniem, kas izmantoja iespēju piedalīties Karjeras nedēļā, noteikti būs kaut nedaudz vieglāk plānot nākotni, izprast jēdzienu „karjera”, akcentējot tā nozīmību mūža garumā un mācoties saprast, ka karjera ir izglītības, darba un privātās dzīves mijiedarbība.**

Atskats uz Karjeras nedēļas 2014 norisi Daugavpilī

Santa Čeirāne

Daugavpils pilsētas izglītības pārvaldes
Izglītības atbalsta nodaļas pedagoģe –
karjeras konsultante, Karjeras nedēļas
koordinatore Daugavpilī

Jau trešo gadu Daugavpilī norisinājās Karjeras nedēļa (KN), ko organizēja VIAA, sadarbībā ar pilsētu un novadu pašvaldībām un to Izglītības pārvaldēm, izmantojot Eiropas Komisijas *Euroguidance* programmas atbalstu. Daugavpils skolēniem tika piedāvātas 60 aktivitātes, kurās iesaistījās 5300 dalībnieki. Skolēniem bija iespēja piedalīties mācību ekskursijās uz uzņēmumiem, darboties radošajās darbnīcās un grupu konsultācijās, tikties ar dažādu profesiju pārstāvjiem un amatu meistariem, kā arī apmeklēt izglītības iestāžu atvērto durvju dienas un gūt pieredzi interaktīvajās lekcijās, semināros un nodarbībās.

KN aizsākās ar uzaicinājumu „Nenosēdi savu laiku!”. Lai veiksmīgāk un trāpīgāk uzrunātu skolēnus, atklāšanas pasākums tika plānots kopā ar aktīvajiem jauniešiem daugavpiliešiem, kas ierosināja, ka tieši jauniešiem jāuzrunā jaunieši. Aicinot apmeklēt dažādas aktivitātes, Karjeras nedēļas organizatori un sadarbības partneri aicināja skolēnus būt aktīviem, līdzdarboties un iesaistīties, daudzveidīgajā izglītības un profesiju klāstā meklēt sev interesējošo un piemērotāko. Visas piedāvātās KN aktivitātes bija vērstas uz izziņu, komunikāciju, un dažādu prasmju apgūšanu.

Mazāko klašu skolēniem tika piedāvāts bagātīgs pasākumu kopums profesiju iepazīšanai. Pamatskolas un vidusskolas vecuma grupā lielāka uzmanība tika pievērsta skolēnu prasmju un interešu izziņai. Dažādos pasākumos, aktivitātēs jaunieši tika mudināti aizdomāties par saviem tuvākajiem un tālākajiem dzīves mērķiem, tika mācīti, kā tos izvirzīt un sasniegt. Vairāku citu Karjeras nedēļas pasākumu laikā jauni, uzņēmīgi cilvēki dalījās ar saviem dzīvesstāstiem un pieredzi – kā iespējams sasniegt iecerēto, kuras no prasmēm ir svarīgas šodienas darba tirgū, kā arī ieskicēja pozitīvu vīziju nākotnē, ja jauniešiem piemīt tā-

kā Daugavpils Universitātē bija atvērta karjeras konsultāciju punkts. Karjeras konsultanti – brīvprātīgie vadīja darbnīcu par karjeras vīziju un darba izvēles daudzveidībām.

Vēl viena no iecerēm, kas tika realizēta Karjeras nedēļā – sniegt maksimāli daudz informācijas un praktiskus padomus uzņēmējdarbībā. Akcents tika likts uz tām darba jomām, kuras ir pieprasītas un attīstās Daugavpilī –

das īpašības kā zinātkāre, vēlme rīkoties un neatlaidība. Lai vērstu lielāku uzmanību uz karjeras izvēles jautājumu nozīmību, Karjeras nedēļas lai-

informāciju tehnoloģijas, loģistika, metālapstrāde, būvniecība, apkalpojošā sfēra. Informāciju un priekšstatu bija iespējams gūt gan apmeklējot uzņēmumus, gan tiekoties ar nozaru speciālistiem, gan darbojoties augstākās un profesionālās izglītības organizētajās nodarbībās. Ļoti pieprasītas un apmeklētas bija mācību ekskursijas uz pašvaldības un privātajiem uzņēmumiem, kas atsaucīgi uzņēma skolēnu grupas un sniedza skolēniem priekšstatu par ražošanu un pakalpojumiem Daugavpilī. Prieks un gandarījums ir par to, ka Karjeras nedēļa jau ir atpazīstams pasākumu kopums, uzrunājot uzņēmējus, dažādas kultūras un izglītības iestādes, visi labprāt atsaucās un iesaistās ar savām idejām un piedāvājumiem.

Valmieras unikālā pieredze skolēnu prakses organizēšanā Karjeras Nedēļas laikā

Sanita Loze

Valmieras Izglītības pārvaldes speciāliste
izglītības jautājumos

Lai iepazīstinātu skolēnus ar profesijām Valmieras uzņēmumos, Valmieras izglītības iestāžu 8. klašu skolēniem Karjeras nedēļas laikā bija iespēja paralēli dažādajiem pasākumiem, kas norisinājās visā Valmierā, iziet praksi vietējos uzņēmumos un iestādēs. Kopumā praksē piedalījās 217 Valmieras skolu 8. klašu skolēnu.

Ideja par prakses organizēšanu skolēniem radās 2014.gada vasarā, kad Smiltēnē un Valmierā no 9. līdz 12.jūlijam notika VIII Vācijas – Latvijas sadraudzības forums. Tā galvenās tēmas bija „Duālā izglītība Latvijas profesionālās izglītības sistēmā” un „Jauniešu nodarbinātība: profesionālās ievirzes un interešu izglītība – attīstības ierobežojumi un iespējas”. Iepazīstot Vācijas pieredzi, skolēniem uzņēmumos tiek piedāvātas ne tikai ekskursijas, bet arī iespēja tajos iegūt pirmo profesionālo pieredzi kā praktikantiem jeb mācekļiem. Tad radās doma, ka arī Valmieras skolēni varētu vismaz vienu dienu iejusties praktikanta lomā kādā Valmieras iestādē vai uzņēmumā.

SIA „Valmieras ūdens”
skolēni tiekas ar speciālistiem

Pirmais uzdevums bija apzināt iestādes un uzņēmumus, kas nedēļas garumā būtu gatavi pie sevis uzņemt skolēnus, nodrošinot viņu iesaisti ikdienas darbos, iepazīt profesijas un veikt kādu praktisku uzdevumu. Pēc tam skolu pedagogi – karjeras konsultanti – tika informēti par uzņēmumu un iestāžu piedāvājumu. Savukārt, viņu uzdevums bija veikt skolēnu aptauju par viņus interesējošām iestādēm un uzņēmumiem un sadalīt prakses vietas. Rezultātā Karjeras nedēļas laikā katras izglītības iestādes 8. klašu skolēniem bija iespēja vienu dienu pavadīt kādā uzņēmumā.

Prakses laikā skolēni saņēma uzdevumu, kurā bija jānoskaidro kādai konkrētai profesijai nepieciešamā izglītība, darba pienākumi, nepieciešamās rakstura īpašības un darba laiks, kā arī jāveic savs profesijas vērtējums.

Savās prakses atskaitēs skolēni uzsvēra, ka, veicot darbu, daudz jāzina, jābūt atbildīgam un pacietīgam. Bija jaunieši, kuri pārliecinājās – jā, es gribu strādāt tieši šajā profesijā. Un bija arī tādi, kuri secināja, ka šī profesija nav piemērota viņiem.

Liels gandarījums ir par plašo atsaucību ne tikai no skolēnu, bet arī uzņēmēju – potenciālo darba devēju – puses, kas iedrošināja un motivēja jauniešus mācīties un tiekties sasniegt savus sapņus profesionālajā jomā.

AS „Valmieras stikla šķiedra”

Karjera jaunatnes darbā

Ieva Cilīte

karjeras konsultante
un jaunatnes lietu
speciāliste

Pēdējos gadus aktīvi darbojos ne tikai karjeras atbalsta, bet arī jaunatnes lietu jomā un gribu dalīties ar trīs dažādiem un veiksmīgiem piemēriem, kā karjera un jaunatnes darbs var *mijiedarboties*.

Talsos jau par tradīciju kļuvusi Jauniešu diena, kurā piedalās jaunieši no visas Kurzemes, Zemgales un Vidzemes, lai kopīgi aktīvi pavadītu vienu dienu bez alkohola un citām apreibinošām vielām.

2014. gada martā kopā ar jauniešu apvienību “TAS.ES” organizēju Jauniešu dienu “Iekāp citās kedās”, kurā jaunieši komandās prezentēja iepriekš izlozētu profesiju vairāk nekā 300 dalībniekiem. Komanda bija ģērbusies atbilstoši profesijas pārstāvju izskatam, kā arī bija sagatavojusi uzdevumu, kurā dalībnieki vairāk uzzināja par profesiju. Sporta halle bija piepildīta ar ūdenslīdējiem, tiesnešiem, dārzniekiem, viesmīļiem, dīdžejiem un daudzām citām profesijām. Jaunieši pēc pasākuma atzina, ka bija pārsteigti par tik dažādām profesijām un ka par dažu profesiju esamību uzzināja pirmo reizi.

2014. gada jūnijā kopā ar Igaunijas organizāciju “VitaTiim” organizē-

jām starptautisku jauniešu apmaiņu. Apmaiņā “Do it with love” Igaunijā piedalījās 40 jaunieši no Igaunijas, Latvijas, Slovākijas, Kosovas, Albānijas un Bosnijas un Hercegovinas. Ideja veidot jauniešu apmaiņu radās, jo gan Igaunijā, gan Latvijā bērni attīsta savus hobijus interešu izglītības pulciņos, taču vidusskolas vecumā

jaunieši pulciņus vairs gandrīz neapmeklē, jo nesasaista tos ar iespējamo nākotnes profesiju.

Apmaiņas laikā jaunieši demonstrēja savus vaļaspriekus, iepazīstināja ar kādu interesantu jaunieša karjeras stāstu no savas valsts, uzzināja par dažādām, arī reti sastopamām, profesijām un jaunām prasmēm, kas būs nepieciešamas darba tirgū 2020. gadā.

Pagājušajā gadā sāku sniegt karjeras konsultācijas un organizēju tikša-

nās ar dažādu profesiju pārstāvjiem Baltijas Reģionālā fonda jauniešu studijā "BaMbuss". Reizi mēnesī jauniešu studijā tiek organizētas neformālas tikšanās ar kādas profesijas pārstāvi, kurās jaunieši var uzzināt par profesijas pārstāvja ikdienu, izglītību un uzdot sev interesējošos jautājumus.

Joprojām ne visās skolās un ne visiem jauniešiem ir pieejams karjeras konsultants, tāpēc jauniešu studijā "BaMbuss" neformālā gaisotnē karjeras konsultācijas bez maksas var saņemt jebkurš jauniešs no 13 līdz 25 gadu vecuma. Konsultācijās jau-

nieši uzzina ne tikai par piemērotākās profesijas vai izglītības iestādes iespējām, bet arī par dažādiem projektiem, apmaiņām, Eiropas brīvprātīgo darbu, kas bieži jauniešiem paver pavisam citu skatījumu uz dzīvi, iespējām un attīsta jauniešos darba tirgū noderīgas kompetences.

Izaicinājums – karjeras konsultēšana privātajā sektorā

Agnese Megne

karjeras konsultante,
sociālā uzņēmuma
„Arodaģentūra” vadītāja
www.arodaģentura.lv

Ko es gribu, ko es varu, vai to vajag? Šie ir jautājumi, kurus ne tikai uzdošu saviem klientiem, bet ļoti bieži pati sev – lai apstātos un izvērtētu, kur esmu nonākusi un uz kuriem vēlos iet.

Pirms izdarīju izvēli, mācīties par karjeras konsultanti, kam sekoja sava uzņēmuma "Arodaģentūra" izveidošana, pati izgāju cauri dažādām ar darba maiņu saistītām stadijām. Sākot no eiforiskas laimes sajūtas, ka man ir daudz brīvā laika, līdz pilnīgai neziņai ko pati gribu darīt tālāk. Šī pieredze man ir ļoti noderējusi darbā ar pieaugušiem cilvēkiem.

Pēc aiziešanas no savas iepriekšējās darbavietas – krīžu centra „Darde-dze”, kurā biju pavadījusi 14 piepildītus gadus, daudz vieglāk bija atbildēt uz jautājumu – ko es vairāk negribu darīt! Tik ļoti atpazīstu klientos šo sajūtu, kad pats esi pilnīgā neziņā par savu nākotni, bet dziļi sirdī ilgojies pēc darba, kas sniegtu patiesu prieku un gandarījumu. Neatļaidīgi turpinot

sevis uzdotu jautājumu – ko es gribu? – nonācu līdz profesijai karjeras konsultants. Kad iestājos budžeta grupā, stāvēju uz lielajām Jelgavas pils kāpnēm ar asarām acīs - es piedzīvoju to fantastisko sajūtu, kad ieplūst pilnīgs miers par pareizi izdarītu izvēli. Biju bezgala pateicīga, ka man bija dots brīvs laiks, lai varētu būt pilnas slo-dzes studente.

Vēl aizvien turpināju sev uzdotu jautājumu – ko īsti es gribu darīt, kādā veidā, kādā formā, ar kādu mērķgrupu vēlos strādāt? Neapzināti darīju tieši to, ko mācu saviem klientiem – pētīju, analizēju, vēroju citu kolēģu pieredzi, gribēju izprast visu karjeras konsultēšanas sistēmu kopumā. Es mācījos un paralēli aktīvi sāku praktizēt, piedāvājot cilvēkiem iespējas saņemt bezmaksas konsultācijas, neslēpojot, ka tādā veidā es mācos. Atsaucība bija ļoti liela! Katrs konsultētais klients atveda vismaz 1 – 2 citus klientus. Pāris mēnešos biju konsultējusi jau vairāk nekā 50 cilvēkus, kas ļāva izdarīt pirmos nopietnos secinājumus.

Ko es varu? Arī šo jautājumu esmu vairākkārt sev uzdevusi. Pamazām mēģināju nofokusēt savu karjeras binokli tajā virzienā, kas ir man paredzēts – skaidri apzinoties ko es varu

un ko es nevaru. Izdarīju izvēli nodibināt savu sociālo uzņēmumu, kas bija labs kompromiss starp nevalstisku organizāciju un sabiedrību ar ierobežotu atbildību.

Kā ikvienai jaunai lietai, arī mana uzņēmuma izveidošanai bija vajadzīgi gan laika, gan naudas resursi. Esmu pateicīga, ka man līdzās bija vīrs, kurš bija un ir mans lielākais emocionālais, fiziskais un praktiskais balsts. Ja atgriezšos pie jautājuma – ko es varu? Tad varu diezgan maz, bet kopā varam vairāk!

Vai to vajag? Šis laikam ir viens no depresīvākajiem jautājumiem, kuru ik pa laikam sev uzdošu. Lai arī sistēmā ienācu ar milzīgu entuziasmu, diezgan ātri piedzīvoju cilvēku neizpratni par to, kas ir karjeras konsultants. Saprātu, ka šis vārdu salikums daudziem cilvēkiem atsauc atmiņā spējīgu vai pilnīgi neitrālu pieredzi. Ar dedzīgu patriotismu aizstāvēt karjeras konsultanta profesijas prestižu, vienlaicīgi iestājos par visiem karjeras konsultantiem.

Karjeras konsultanta profesijas kvalitāti un konkurētspēju varam paugstināt tikai kopā – ar mērķtiecīgu un neatļaidīgu darbu, ar zināšanām un drosmi iestāties par cilvēku dzīvēm!

Jaunās Eurydice publikācijas

Aija Lejas-Sausa

VIAA Eurydice programmas speciāliste

„Risinājumi, kā novērst agrīnu izstāšanos no izglītības un apmācības Eiropā: stratēģijas, politika un prakse”

Agrīna izstāšanās no izglītības un apmācības ir nopietna problēma daudzās ES valstīs: tā negatīvi iespaido jauniešu iespējas darba tirgū un tāpēc dārgi izmaksā gan indivīdiem, gan sabiedrībai un tautsaimniecībai kopumā. Turpretim, pietiekamas izglītības iegūšana ilgākā laika posmā var veicināt labākas nodarbinātības iespējas un pilnvērtīgāku dzīvesveidu indivīdiem, kā arī augstāku produktivitāti, zemākas sabiedriskā budžeta izmaksas, ekonomisko izaugsmi un sociālo kohēziju valsts mērogā.

Eiropas politikas skatījumā „agrīni izstāties no izglītības” nozīmē beigt izglītoties jau pēc pamatzglītības iegūšanas, savukārt par pietiekamu tiek uzskatīta izglītība, kas ir ne zemāka par pabeigtu vidējo vispārējo vai vidējo profesionālo izglītību.

Jaunajā *Eurydice un Cedefop* ziņojumā „Risinājumi, kā novērst agrīnu izstāšanos no izglītības un apmācības Eiropā: stratēģijas, politika, prakse” ir apskatīta datu apkopošana un uzraudzība, stratēģijas un politika attiecībā uz agrīnu izstāšanos no izglītības, kā arī tiek sniegta informācija par agrīnas izstāšanās novēršanas, regulēšanas un kompensācijas pasākumiem, darbu ar grupām, kurām ir paaugstināts risks agrīni izstāties no izglītības, kā arī pārvaldību un starpnozaru sadarbību. Tāpat publikācijā stāstīts par izglītības

un karjeras atbalsta pasākumiem kā vienu no pamatinstrumentiem agrīnas izstāšanās novēršanai, kā arī risinājumiem profesionālās izglītības un apmācības jomā.

Publikācija angļu valodā ir pieejama *Eurydice* tīkla interneta vietnē eacea.ec.europa.eu_sadaļa „*Eurydice*». Savukārt, Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) mājas lapas www.viaa.gov.lv sadaļā „*Eurydice* publikācijas” pieejams publikācijas galveno faktu apskats latviešu valodā.

„National Student Fee and Support Systems in European Higher Education 2014/15”

Studiju maksas, stipendijas un aizdevumu apjoms dažādās Eiropas valstīs ir ļoti atšķirīgs. Eiropas Komisijas izglītības informācijas tīkla *Eurydice* jaunākais ziņojums par studiju maksu un

atbalsta veidiem Eiropas augstskolās 2014./2015.g. ataino nevienlīdzīgo situāciju un politikas veidošanu attiecībā uz studiju maksas piemērošanu un atbalsta veidiem augstākās izglītības ieguvei Eiropas Savienības (ES) valstīs.

Maksājumus veicošo studentu skaits publiskā sektora finansētajās augstākās izglītības iestādēs ir ļoti atšķirīgs. Kamēr Latvijā ir salīdzinoši augsta studiju maksa, citviet par izglītību maksā tikai studenti, kas nespēj nokārtot akadēmiskās saistības. Daudzās valstīs – Kiprā, Dānijā, Vācijā, Grieķijā, Maltā, Somijā, Zviedrijā, Skotijā, Norvēģijā un Turcijā – studiju maksa netiek piemērota. Tai pašā laikā vairākās valstīs noteiktus maksājumus (piemēram, reģistrācijas vai administrācijas maksas) veic visi studenti.

Eiropā visaugstākā studiju maksa ir Anglijā, bet vairumā Eiropas valstu stipendijas saņem mazākā daļa studentu. Publikācijā atrodama detalizēta informācija gan par studiju maksas apjomu, gan atbalsta veidiem un to piešķiršanas kārtību katrā no ES dalībvalstīm.

Publikācija angļu valodā pieejama VIAA mājaslapas sadaļā „*Eurydice* publikācijas”.

Publicēts Rojas vidusskolas karjeras konsultantes Intas Plātes maģistra darbs

Publikācija „Skolas karjeras konsultanta darbība karjeras atbalsta sistēmā” atspoguļoti nākotnes izglītības teorētiskie aspekti saistībā ar ilgtspējīgas attīstības kontekstu. Pašlaik

pamatzglītības standarts un programma paredz mācību saturu saistībā ar ilgtspējīgu attīstību izglītībā, taču pedagogu viedoklis un pieredze līdz šim netika pētīti, tāpēc darbā apkopots pedagogu viedoklis un labās prakses pieredze par izglītību nākotnei. Šis pētījums ļaus apzināties, ar kādām problēmām saskaras pedagogi, kāpēc nepieciešams tiekties uz nākotnes izglītību, kā to varētu ieviest un ko tā dos pedagogiem un skolēniem, tādejādi ļaujot pedagogiem pilnveidotu savu darbību.

Šī grāmata būs noderīga gan pedagogijas profesionālo un akadēmisko studiju programmu studentiem un pasniedzējiem, gan pedagogiem karjeras konsultantiem, gan skolas vadībai un skolotājiem.

Grāmata ir nopērkama on-line grāmatveikalā MoreBooks: <https://www.morebooks.de>.

